

Ny læreruddannelse og sprogfag

Læreruddannelsen står igen til ændringer i såvel struktur som indhold, og der er tale om et radikalt brud med den læreruddannelse, vi har kendt i mange år. Som medlem af skrivegruppen for franskfaget ser jeg mange gode og fremadrettede indholdsbeskrivelser i såvel dette fag som i undervisningsfagene engelsk og tysk. Den kompetente fremmedsproglærer med engelsk, fransk og tysk er igen en mulig uddannelsestøning. Desværre fjernes linjefaget dansk som andetsprog og reduceres til et delelement i et obligatorisk pædagogisk modul. Dette medfører en klar forringelse af læreruddannelsens samlede sprogfaglighed.

Folkeskolereformudkastet fra regeringen lægger derimod ikke op til at understøtte den kompetente sproglærer. Engelskfaget indføres fra 1. klassetrin, men 2. og 3. fremmedsprog betragtes åbenbart stadig som perifere sprogfag, som den enkelte elev kan tilvælge på 7. klassetrin eller senere. Forskning viser, at alder og motivation for sprogtilegnelse hænger tæt sammen. Denne forskning er givetvis ikke indgået i regeringens overvejelser i relation til nytænkning omkring udbud af sprog i folkeskolen.

Aftaletekst og skriveproces

Den 1. juni 2012 indgik regeringen aftale om en ny læreruddannelse med Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti. Normen bliver, at lærerstudierende kvalificerer sig til *undervisningskompetence* i typisk tre fag i en fortsat fire-årig uddannelse.

Følgende udpluk fra aftaleteksten lægger op til, at sprogfagene i læreruddannelsen skal styrkes:

ANNETTE SØNDERGAARD GREGERSEN

Lektor, Professionshøjskolen UCC,

Læreruddannelsen på Zahle

asgr@ucc.dk

Professionshøjskolerne får mulighed for at lave toninger eller profiler med henblik på at imødekomme regionale eller andre behov for specialiseringer, fx inden for fremmedsprog. Specifikt nævnes også større muligheder for øget brug af udlandsophold, således at kommende sproglærere lægger et semester i et målsprogsland. Endelig lægges vægt på et øget samspil mellem professionshøjskolerne og universiteterne, blandt andet til 'trængte fag' som fransk og tysk.

I skrivende stund (december 2012) er alle *kompetencemål* for læreruddannelsens fag sendt til høring sammen med bekendtgørelses-teksten. For sprogfagene vedkommende er der nedsat en tværgående sprogfaglig gruppe bestående af dansk, engelsk, fransk og tysk. Ekspertgrupperne har udarbejdet kompetencemål til de enkelte fag og nye fagkombinationer samt redegjort for den faglige skærpelse i fagene.

Samtidig er skrivearbejdet i de nationale professionshøjskolebårne faggrupper ved at vise resultater. Professionshøjskolerne har besluttet sig for at udbyde fælles og enslydende moduler for at sikre en ensartethed midt i dereguleringen.

Sprogfag i den nye læreruddannelse og i folkeskolen

Fremover får alle fag tildelt færre ECTS-point end tidligere. Men samtidig fremgår det tydeligt i vores opdrag for skriveprocessen, at det faglige niveau skal strammes op på indholdssiden. Høringsfasen og derefter den endelige udformning af kompetencemålene vil vise, om dette vidensniveau vil kunne indfries.

De nationale faggruppers opgave er at udvikle to nationale undervisningsmoduler inden for undervisningsfagene samt skabe overblik over relevant forskning og sikre formidlingen af denne. Det er spændende som medskribent i gruppen tysk/fransk at følge fagmodulernes udformning og uddannelsens endelige form. Med bedre muligheder for internationalisering og for samarbejde med universiteterne er der grund til at tro på en god ny læreruddannelse.

Men der er også store og ubesvarede spørgsmål. Læreruddannelsen skal naturligvis udvikles i sammenhæng med udviklingen af folkeskolen. For tiden nedlægger kommunerne som skoleejere mange skoler og hermed mange lærerstillinger. For få år siden kunne vi med sindsro fortælle nye studerende, at uddannelsen var forbundet med god sikkerhed for at få et arbejde. I dag er det vanskeligt for nyuddannede at få en fast stilling, endsige et vikariat.

For studerende med nuværende linjefag i tysk og fransk er det dog nemt at få stilling, idet der er mangel på lærere med tysk og fransk. For disse to sprogfag består problemet i, at der uddannes alt for få. Fx har der på landsplan gennem de sidste tre år kun været oprettet franskhold på læreruddannelsen Zahle, Professionshøjskolen UCC, og for tyskfagets vedkommende oprettes der af økonomiske grunde færre hold på professionshøjskolerne. Så udbud og efterspørgsel harmonerer ikke.

Når udbud og efterspørgsel ikke harmonerer, er der også andre og nok så væsentlige grunde. For franskfagets vedkommende er der den åbenlyse grund, at faget ikke skal udbydes af kommuner og skoler, og dermed er der markant forskel på, hvor der er ledige franskstillinger. For kort tid siden talte jeg med en fransklærer i Jylland, der gladelig kører 200 kilometer til og fra sin skole, fordi hun der kan undervise i faget. I Københavns Kommune udbydes tysk og fransk som ligestillede tilbudsfag fra 7. klassetrin, og her er der mangel på uddannede fransklærere. Så det giver mere mening for en lærerstuderende i København at vælge fransk, end det gør for en lærerstuderende i Nr. Nissum.

De studerende, der vælger tysk og fransk som linjefag, foretager et bevidst og positivt tilvalg. Men alt for få søger fagene, og især for franskfagets vedkommende har mange ikke mulighed for at tilvælge faget, da de ikke har det nødvendige adgangsniveau, grundet manglende udbud i deres skoleforløb.

Den glemte mulighed ...

I rapporten »*Sprog er nøglen til verden*« anbefalede arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog fem overordnede mål for alle elever/studerende på alle uddannelsesniveauer: a) bedre beherskelse af engelsk, b) dansk plus to fremmedsprog, c) større mangfoldighed i udbud af sprog, d) bedre progression og sammenhæng på langs og på tværs af uddannelsesinstitutioner og e) større fleksibilitet på de videregående uddannelser. Arbejdsgruppen fremsatte også konkrete anbefalinger, hvoraf jeg vil fremhæve forslaget om at 2. fremmedsprog flyttes ned fra 7. til 5. klassetrin.

Disse tiltag harmonerer godt med aftaletekstens bekymringer omkring tysk og fransk som 'trængte fag'. Men for at få flere til at vælge fagene i den kommende læreruddannelse kræves handling fra regeringens side. Vi ved nu, at regeringen er gået til forhandlinger om den kommende folkeskolereform med forslag om engelsk fra 1. klassetrin, MEN IKKE ét ord om tidligere sprogstart for 2. og evt.

3. fremmedsprog, mangfoldighed i udbud og dermed mulighed for længere tilegnelsesforløb. HVORFOR? Eller rettere hvorfor IKKE?

På Folkeskolen.dk (14. marts 2012) kan man læse udvalgsvar fra børne- og undervisningsminister Christine Antorini på baggrund af forespørgsel fra den konservative uddannelsesordfører Mai Henriksen om tidligere sprogstart i folkeskolen for engelsk, fransk og tysk. Ministeren forklarer i sit svar, at rammerne for en fremrykning af fagene skal forhandles med kommunerne, hvorefter hun laver regnestykket ud fra gennemsnitlige, almindelige klasser:

Hvis tysk/fransk skal gives som et tilbudsfag i 5. og 6. klasse ligeledes med 60 timer på hvert klassetrin, vil det indebære merudgifter i størrelsesordenen 216 mio. kr., idet det herved er forudsat, at 90 pct. af eleverne vil vælge et af fagene.

Engelsk er i dag obligatorisk fra 3. klasse og kan efter kommunalbestyrelsens beslutning indføres som supplerende undervisning i 1. og 2. klasse. Hvis faget skal være obligatorisk i 1. og 2. klasse med fx 60 timer på hvert klassetrin (svarende til to lektioner om ugen), vil det indebære merudgifter i størrelsesordenen 240 mio. kr. for undervisning i almindelige klasser.

Regering og opposition forhandler således om grundlaget for en folkeskolereform med bl.a. engelsk fra 1. klassetrin; altså har man fundet 240 mio. kroner til engelskfaget, men ikke 216 mio. til tysk/fransk fra 5. klassetrin. I skrivende stund kan jeg læse mig frem til forslag om valgfag på 7. klassetrin, men ikke ét ord om tysk og fransk, som man ellers bekymrede sig så meget om i aftaleteksten for læreruddannelsen. Når fagene er 'trængte' må det vel betyde, at man som regering vil gøre noget aktivt for at gøre dem mindre trængte?

Har et samfund den folkeskole, man som befolkning ønsker? Betyder udkastet til en folkeskolereform, at regeringen ikke finder det nødvendigt at fremme og understøtte mangesprogethed i Danmark? Finder man det unødvendigt at understøtte elevernes tilvalg af flere sprogfag end engelsk? Ser man et solidt og større udbud af sprogfag i folkeskolen som en unødvendig investering i fremtidens kompetencer? Finder man, at kun elever i privatskoleregi skal klædes på til at kunne begå sig i den globaliserede verden? Børne- og undervisningsministeren har den 25. januar meldt ud, at undervisning i udvalgte minoritetsmodersmål og tværsporglighed skal udvikles i folkeskolen. Hvilke udfordringer mon det stiller til en ny læreruddannelse?

Konklusion: kompetente sproglærere

Nye kompetencekrav, højere vidensniveau i et samarbejde mellem professionshøjskoler og universiteter, gode internationaliseringsmuligheder giver den enkelte lærerstuderende mulighed for udvikling af en stærk uddannelsesprofil. Det er der behov for i en folkeskole med flere og flere udfordringer i såvel et nationalt som et globalt perspektiv. Med regeringens udspil til en folkeskolereform ser det desværre ud til, at sproglærere med tysk og fransk vil have tilegnet sig sproglige og (inter)kulturelle kompetencer, som de ikke kan anvende i fuld styrke i skolens hverdagsliv. Jeg opfordrer hermed regering og kommuner til at igangsætte forskningsbaserede pilotprojekter med engelsk i indskolingen, fransk/tysk fra 5. klassetrin samt flere sprogfag fra 8. klassetrin. Målet er hurtigst muligt at give folkeskoleelever samme ret til mangfoldighed i sprogtilegnelse som privatskoleelever. Vi har som nation ikke råd til at lade være.

Litteratur

Forligskredsen bag læreruddannelsen.

FIVU. (2012). *Aftaletekst. Reform af læreruddannelsen.*

Følgegruppen for ny læreruddannelse.

FIVU. (2012). *Deregulering og internationalisering – evaluering og anbefalinger om læreruddannelsen af 2006.*

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og

Udvikling (2011). *Sprog er nøglen til verden. Anbefalinger fra arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog.*

<http://fivu.dk/filer/publikationer/2011/sprog-er-noeglen-til-verden/index.htm>